

Cynllun Lwfansau Cynhaliaeth Addysg (Cymru) 2020/2021

(2020 Rhif WG20-49)

Mae'r Cynllun hwn yn gweithredu o dan adrannau 14, 15 ac 16 o Ddeddf Addysg 2002 ac yn gymwys mewn perthynas â blwyddyn academaidd 2020/2021.

Dehongli

1. Yn y Cynllun hwn—

ystyr “blwyddyn academaidd” (“*academic year*”) yw'r cyfnod o 1 Medi mewn un flwyddyn i 31 Awst yn y flwyddyn nesaf, ac eithrio pan fo tymor cyntaf sefydliad addysgol cydnabyddedig yn dechrau cyn 1 Medi, y flwyddyn academaidd yw'r cyfnod sy'n dechrau ar ddechrau'r tymor hwnnw ac sy'n dod i ben yn union cyn dechrau'r tymor cyntaf o'r fath yn y flwyddyn ganlynol;

ystyr “blwyddyn dreth” (“*tax year*”) yw blwyddyn sy'n dechrau ar 6 Ebrill ac sy'n dod i ben ar 5 Ebrill y flwyddyn ganlynol;

ystyr “ceisydd” (“*applicant*”) yw'r person sy'n gwneud cais am lwfans cynhaliaeth addysg o dan y Cynllun hwn;

ystyr “corff dyfarnu cydnabyddedig” (“*recognised awarding body*”) yw Awdurdod Cymwysterau'r Alban⁽¹⁾, corff dyfarnu sydd wedi ei gymeradwyo ac sy'n cael ei reoleiddio gan Awdurdod Cymwysterau'r Alban yn unol â Deddf Addysg (Yr Alban) 1996⁽²⁾, Cyngor Gogledd Iwerddon ar gyfer y Cwricwlwm, Arholiadau ac Asesiadau⁽³⁾, cyrff a gydnabyddir o dan adran 132 o Ddeddf Prentisiaethau, Sgiliau, Plant a Dysgu 2009⁽⁴⁾ a chyrff neu bersonau a gydnabyddir o dan adran 30(1)(e) o Ddeddf Addysg 1997⁽⁵⁾ neu Ran 3 o Ddeddf Cymwysterau Cymru 2015⁽⁶⁾;

mae “corff llywodraethu” (“*governing body*”) yn cynnwys corff a chanddo swyddogaethau corff llywodraethu ac yn cynnwys person sy'n gweithredu ag awdurdod y corff hwnnw;

(1) Sefydlwyd Awdurdod Cymwysterau'r Alban gan Orchymyn Awdurdod Cymwysterau'r Alban (Sefydlu) (Yr Alban) 1996 (O.S. 1996/2248).

(2) 1996 p. 43.

(3) Sefydlwyd Cyngor Gogledd Iwerddon ar gyfer y Cwricwlwm, Arholiadau ac Asesiadau gan Erthygl 73 o Orchymyn Addysg (Gogledd Iwerddon) 1998 (O.S. 1998/1759).

(4) 2009 p. 22.

(5) 1997 p. 44. Wedi ei diddymu bellach, yn ddarostyngedig i ddarpariaethau arbed a darpariaethau trosiannol.

(6) 2015 decc 5.

ystyr “credyd cynhwysol” (“*universal credit*”) yw credyd cynhwysol o dan Ran 1 o Ddeddf Diwygio Lles 2012(1);

ystyr “cwrw addysg cymwys” (“*eligible education course*”) yw cwrw a ddisgrifir ym mharagraff 5 o’r Cynllun;

ystyr “Cytundeb Dysgu” (“*Learning Agreement*”) yw contract a lofnodir rhwng ceisydd a’i sefydliad addysgol cydnabyddedig sy’n nodi’r cyfrifoldebau priodol ynglŷn â phresenoldeb, nodau dysgu a thalu dyfardaliadau wythnosol fel y’u disgrifir ym mharagraff 6(3);

ystyr “Deddfau Treth Incwm” (“*Income Tax Acts*”) yw pob deddfiad sy’n ymwneud â threth incwm, gan gynnwys unrhyw ddarpariaethau mewn unrhyw ddeddfiadau sy’n ymwneud â threthu incwm ac enillion trethadwy cwmnïau a dosbarthiadau gan gwmnïau sy’n ymwneud â threth incwm;

ystyr “dyfardal wythnosol” (“*weekly award*”) yw’r swm a gyfrifir yn unol â pharagraff 6;

mae i “incwm yr aelwyd” (“*household income*”) yr ystyr a roddir ym mharagraff 3;

mae i “incwm gweddilliol” (“*residual income*”) i’w gyfrifo yn unol â pharagraff 3(5);

mae i “lwfans cynhaliath addysg” (“*education maintenance allowance*”) yr ystyr a roddir ym mharagraffau 6(1) i (4);

ystyr “llofnod electronig” (“*electronic signature*”) yw cymaint o unrhyw beth ar ffurf electronig ag sydd—

- (a) wedi ei ymgorffori mewn unrhyw gyfathrebiad electronig neu ddata electronig neu sydd fel arall wedi ei gysylltu yn rhesymegol â hwy; a
- (b) yn honni ei fod wedi ei ymgorffori neu wedi ei gysylltu felly at ddiben cael ei ddefnyddio i gadarnhau bod y cyfathrebiad neu’r data yn ddilys, bod y cyfathrebiad neu’r data yn gyflawn, neu’r ddau;

caiff “llofnodi” (“*signed*”) gynnwys llofnodi drwy lofnod electronig ar unrhyw ffurf sy’n ofynnol gan Weinidogion Cymru;

ystyr “nodau dysgu” (“*learning goals*”) yw amcanion y cytunir arnynt rhwng ceisydd a’i sefydliad addysgol cydnabyddedig sy’n ymwneud â chynnydd addysgol y ceisydd;

ystyr “partner” (“*partner*”), mewn perthynas â cheisydd, yw unrhyw un o’r canlynol—

- (a) priod y ceisydd;
- (b) partner sifil y ceisydd;
- (c) person sy’n byw fel arfer gyda’r ceisydd fel partner sifil y ceisydd; neu

- (d) person sy'n byw fel arfer gyda'r ceisydd fel priod y ceisydd;

ystyr "person annibynnol" ("*independent person*") yw person—

- (a) nad yw wedi cyfathrebu â naill ai ei rieni neu ei warcheidwaid am y cyfnod o un flwyddyn yn union cyn diwrnod cyntaf tymor cyntaf y flwyddyn academiaidd y gwneir cais am lwfans cynhaliaeth addysg mewn cysylltiad â hi; neu
- (b) sydd, ym marn Gweinidogion Cymru, yn gallu dangos ar seiliau eraill ei fod wedi ymddieithrio oddi wrth ei rieni neu ei warcheidwaid fel nad oes modd cymodi;

ac nad yw'n berson esempt;

mae i "person cymwys" ("*eligible person*") yr ystyr a roddir ym mharagraff 4(2) a (3);

ystyr "person cymwys sy'n dychwelyd" ("*eligible returning person*") yw person—

- (a) a oedd yn cael o leiaf un dyfarndal wythnosol o lwfans cynhaliaeth addysg mewn cysylltiad â'i bresenoldeb ar gwrs addysg cymwys ym mlwyddyn academiaidd 2019/2020 ond nad yw wedi bod yn cael lwfans cynhaliaeth addysg am fwy na thair blynedd academiaidd; a
- (b) sy'n berson cymwys;

ystyr "person dibynnol" ("*dependent person*") yw naill ai ceisydd nad yw'n berson annibynnol neu berson sydd—

- (a) yn preswyllo fel arfer gyda'r ceisydd;
- (b) yn rhoi hawlogaeth i riant, gwarcheidwad neu ofalwr y person, neu i bersonau eraill y mae'n ddibynnol arnynt yn ariannol, i gael budd-dal plant yn unol â Rhan 9 o Ddeddf Cyfraniadau a Budd-daliadau Nawdd Cymdeithasol 1992(1) neu unrhyw swm a gynhwysir wrth gyfrifo'r dyfarndal o dan reoliad 24 o'r Rheoliadau Credyd Cynhwysol(2) (elfen y plentyn); ac
- (c) yn dibynnu ar yr un incwm aelwyd â'r ceisydd, a gyfrifir yn unol â pharagraff 3;

ystyr "person esempt" ("*exempt person*") yw person sydd—

- (a) yng ngofal awdurdod lleol, gyda rhieni maeth neu'n berson sy'n ymadael â gofal;
- (b) yn gyfrifol am ei blentyn ei hunan;
- (c) yn cael Cymhorthdal Incwm neu Lwfans Cyflogaeth a Chymorth yn Seiliedig ar Incwm;

(1) 1992 p. 4.

(2) O.S. 2013/376 fel y'i diwygiwyd.

- (d) â hawlogaeth i gael dyfarndal o gredyd cynhwysol o dan Reoliadau Credyd Cynhwysol 2013(1); neu
- (e) yn y ddalfa neu'n cael ei gadw'n gaeth o fewn y system cyfiawnder ieuenctid, gan gynnwys Sefydliad Troseddwyr Ifanc, Canolfan Hyfforddi Ddiogel neu Gartref Diogel i Blant;

ystyr “sefydliad addysgol cydnabyddedig” (“*recognised educational institution*”) yw—

- (a) ysgol yng Nghymru a gynhelir gan awdurdod lleol neu sefydliad cyfatebol yn Lloegr, yr Alban neu Ogledd Iwerddon;
- (b) ysgol annibynnol yng Nghymru a gofrestrwyd o dan Ran 10 o Ddeddf Addysg 2002(2) neu sefydliad cyfatebol yn Lloegr, yr Alban neu Ogledd Iwerddon;
- (c) sefydliad yng Nghymru yn y sector addysg bellach neu sefydliad cyfatebol yn Lloegr, yr Alban neu Ogledd Iwerddon; neu
- (d) unrhyw sefydliad addysgol arall y mae Gweinidogion Cymru yn ystyried ei fod yn briodol;

ystyr “sesiwn ddysgu” (“*learning session*”) yw dosbarth, neu sesiwn arall a addysgir neu o astudio o dan arweiniad, (gan gynnwys gwaith ymarferol neu brofiad gwaith di-dâl) y mae sefydliad addysgol cydnabyddedig yn monitro presenoldeb ac yn adrodd arno ar ei gyfer.

2. Yn y Cynllun hwn, person sy'n ymadael â gofal yw person—

- (a) sydd, neu sydd wedi bod, yn categori o berson ifanc a ddiffinnir yn adran 104 o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014(3) neu yn rhinwedd yr adran honno; a
- (b) bod y myfyriwr, rhwng pen-blwydd y person yn bedair ar ddeg oed a diwrnod cyntaf blwyddyn academaidd gyntaf y cwrs—
 - (i) yn derbyn gofal, wedi ei faethu neu wedi ei letya (o fewn ystyr adrannau 74 a 104 o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014) am gyfnod cyfanredol o 13 o wythnosau neu ragor, neu
 - (ii) yn berson yr oedd gorchymyn gwarcheidiaeth arbennig (o fewn yr ystyr a roddir i “special guardianship order” gan adran 14A o Ddeddf Plant 1989(4))

(1) O.S. 2013/376 fel y'i diwygiwyd.

(2) 2002 p. 32.

(3) 2014 dccc 4.

(4) 1989 p. 41; mewnosodwyd adran 14A gan Ddeddf Mabwysiadu a Phlant 2002 (p. 38) ac fe'i diwygiwyd gan Ddeddf Plant a Theuluoedd 2014 (p. 6) a Deddf Plant a Phobl Ifanc 2008 (p. 23).

mewn grym mewn cysylltiad ag ef am gyfnod o 13 o wythnosau neu ragor.

Incwm yr Aelwyd

3.—(1) Incwm yr aelwyd yw cyfanswm yr incwm gweddilliol, a gymhwysir yn unol ag is-baragraffau (2) i (4), ac a gyfrifir yn unol ag is-baragraffau (5) a (6).

(2) Os nad yw'r ceisydd yn berson annibynnol, incwm yr aelwyd yw cyfanswm incwm gweddilliol rhieni, gwarcheidwaid neu ofalwyr y ceisydd, neu gyfanswm incwm gweddilliol personau eraill y mae'r ceisydd yn ddibynnol arnynt yn ariannol.

(3) Os yw'r ceisydd yn berson annibynnol sydd â phartner, incwm yr aelwyd yw cyfanswm incwm gweddilliol y ceisydd a chyfanswm incwm gweddilliol partner y ceisydd.

(4) Os yw'r ceisydd yn berson annibynnol nad oes ganddo bartner, incwm yr aelwyd yw cyfanswm incwm gweddilliol y ceisydd.

(5) Yr incwm gweddilliol yw'r incwm hwnnw o'r flwyddyn dreth berthnasol y codir treth incwm ar berson amdano yn unol â Cham 1 o'r cyfrifiad yn adran 23 o Ddeddf Treth Incwm 2007(1), minws unrhyw symiau a ddidynnir yn unol ag is-baragraff (6) (oni bai eu bod eisoes wedi eu didynnu wrth gyfrifo'r incwm trethadwy).

(6) At ddiben penderfynu incwm gweddilliol, caniateir i'r symiau a ganlyn gael eu didynnu o'r incwm trethadwy (oni bai eu bod eisoes wedi eu didynnu wrth gyfrifo'r incwm trethadwy)—

- (a) swm gros y treuliau a ganiateir, yr hawliwyd rhyddhad treth ar ei gyfer yn ystod y flwyddyn dreth berthnasol;
- (b) swm gros y cyflogau a delir yn ystod y flwyddyn dreth berthnasol mewn cysylltiad â chymorth yn y cartref oherwydd analluedd—
 - (i) y myfyriwr cymwys;
 - (ii) partner person annibynnol; neu
 - (iii) rhiant, neu bartner rhiant, i fyfyrwr cymwys nad yw'n berson annibynnol.
- (c) unrhyw daliad dileu swydd a geir yn ystod y flwyddyn dreth berthnasol, hyd at uchafswm o £30,000; a
- (d) swm gros y canlynol—
 - (i) unrhyw daliad a wneir yn ystod y flwyddyn dreth berthnasol mewn perthynas â phensiwn (nad yw'n bremiwm sy'n daladwy o dan bolisi yswiriant bywyd) y rhoddir rhyddhad

(1) 2007 p. 3; diwygiwyd adran 23 gan Ddeddf Cyllid 2009 (p. 10), Atodlen 1, paragraff 6(o)(i), Deddf Cyllid 2013 (p. 29), Atodlen 3, paragraff 2(2), a Deddf Cyllid 2014 (p. 26), Atodlen 17(3), paragraff 19.

mewn cysylltiad ag ef o dan adran 188 o Ddeddf Cyllid 2004(1), neu

- (ii) pan fo incwm yr unigolyn yn cael ei gyfrifiannu at ddibenion deddfwriaeth treth incwm Aelod-wladwriaeth arall, swm gros unrhyw breimiwm neu swm o'r fath y byddai rhyddhad yn cael ei roi mewn cysylltiad ag ef yn ystod y flwyddyn dreth berthnasol pe bai'r deddfwriaeth honno yn gwneud darpariaeth sy'n cyfateb i'r Deddfau Treth Incwm.

(7) Yn y paragraff hwn, ystyr "blwyddyn dreth berthnasol" yw'r flwyddyn dreth a ddaeth i ben ym mis Ebrill 2019.

Personau Cymwys

4.—(1) Mae ceisydd sy'n berson cymwys yn cymhwyso i gael lwfans cynhaliaeth addysg mewn cysylltiad â chwrs addysg cymwys, yn ddarostyngedig i'r Cynllun hwn ac yn unol ag ef.

(2) Mae ceisydd yn berson cymwys sy'n cymhwyso i gael lwfans cynhaliaeth addysg o dan y Cynllun hwn—

- (a) os yw Gweinidogion Cymru, yn ddarostyngedig i is-baragraff (3), yn penderfynu wrth asesu'r cais fod y ceisydd yn dod o fewn un o'r categorïau a nodir yn Rhan 2 o'r Atodlen; a
- (b) os yw'r ceisydd yn ymgymryd â chwrs addysg cymwys ac yn preswyllo fel arfer yng Nghymru ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd y cwrs hwnnw; ac
- (c) os yw'r ceisydd yn berson esempt, neu os oedd incwm yr aelwyd yn llai na'r symiau a nodir yn y tabl ym mharagraff 6(3) neu'n hafal i'r symiau hynny yn y flwyddyn dreth a ddaeth i ben ym mis Ebrill 2019; a
- (d) os yw'r ceisydd, ym mlwyddyn academiaidd 2020/2021, yn cael ei ben-blwydd yn ddwy ar bymtheg, deunaw, pedair ar bymtheg neu, yn ddarostyngedig i is-baragraff (5), yn ugain oed; ac
- (e) os gwneir cais yn unol â pharagraff 9.

(3) Nid yw person cymwys yn cymhwyso i gael lwfans cynhaliaeth addysg os paragraff 10 yw'r unig baragraff y mae'r person hwnnw yn dod o'i fewn, o baragraffau 2 i 11 o Ran 2 o'r Atodlen.

(4) Ni wneir taliad o lwfans cynhaliaeth addysg oni fydd person cymwys yn bodloni'r amodau ym mharagraff 8 o'r Cynllun hwn.

(5) Caniateir i berson cymwys gael taliad yn y flwyddyn academiaidd pan fo'r person cymwys hwnnw yn cael ei ben-blwydd yn ugain oed os yw'r

(1) 2004 p. 12.

person cymwys hwnnw wedi cael lwfans cynhالياeth addysg mewn un neu ddwy o'r tair blynedd academaidd flaenorol, a bod y sefydliad addysgol cydnabyddedig, ar ôl ymgynghori ag unrhyw gorff addysgol neu sefydliad arall y mae'n credu ei fod yn addas, yn cynghori Gweinidogion Cymru y dylai'r person cymwys gael lwfans cynhالياeth addysg ar gyfer blwyddyn academaidd 2020/2021.

Cwrs addysg cymwys

5. Mae cwrs yn gwrw addysg cymwys at ddibenion y Cynllun hwn—

- (a) os yw'n rhaglen o addysg academaidd neu alwedigaethol lawnamser neu'n rhaglen lawnamser sy'n paratoi ar gyfer bywyd a gwaith;
- (b) os yw'r rhaglen o addysg academaidd neu alwedigaethol lawnamser yn para am o leiaf ddeng wythnos;
- (c) os y'i darperir gan, neu mewn, sefydliad addysgol cydnabyddedig;
- (d) pe byddai amserlen y person cymwys, mewn perthynas â'r cwrs hwnnw, yn ei gwneud yn ofynnol i'r person cymwys fod yn bresennol mewn sesiwn ddysgu am ddim llai na deuddeng awr yr wythnos; ac
- (e) os yw'n arwain naill ai at gymwysterau hyd at a chan gynnwys Cymwysterau Cenedlaethol Lefel 3 a ddyroddir gan gorff dyfarnu cydnabyddedig, neu at gyflawni rhaglen ddysgu bersonol a gyllidir gan Lywodraeth Cymru o dan y maes rhaglen Paratoi ar gyfer Bywyd a Gwaith.

Strwythur, lefel y taliadau ac asesu

6.—(1) Mae lwfans cynhالياeth addysg yn daladwy mewn perthynas â'r cyfnod o dair blynedd academaidd, gan gynnwys blwyddyn academaidd pan fo person cymwys eisoes wedi cael taliad, sy'n dechrau yn y flwyddyn academaidd pan fo'r person cymwys yn peidio â bod o oedran ysgol gorfodol neu, yn ddarostyngedig i baragraff 4(5), y cyfnod o bedair blynedd academaidd sy'n dechrau yn y flwyddyn academaidd pan fo'r person cymwys yn peidio â bod o oedran ysgol gorfodol.

(2) Yr hyn a gynhwysir mewn lwfans cynhالياeth addysg yw dyfarndal wythnosol, fel y'i disgrifir yn is-baragraff (3) a pharagraff 8, a delir bob pythefnos i'r person cymwys.

(3) Mae'r dyfarndal wythnosol ar gyfer blwyddyn academaidd 2020/2021—

- (a) mewn cysylltiad â pherson cymwys sy'n berson esempt, yn £30;

- (b) mewn cysylltiad â pherson cymwys nad yw'n berson esempt, i'w benderfynu yn unol â'r tabl a ganlyn:

<i>Incwm yr Aelwyd</i>	<i>Dyfarndal wythnosol</i>
Hyd at £20,817 ac yn hafal iddo gydag un person dibynnol yn byw ar yr aelwyd	£30
Yn hafal i £20,818 neu'n fwy na hynny gydag un person dibynnol yn byw ar yr aelwyd	£0
Hyd at £23,077 ac yn hafal iddo gyda dau neu ragor o bersonau dibynnol yn byw ar yr aelwyd	£30
Yn hafal i £23,078 neu'n fwy na hynny gyda dau neu ragor o bersonau dibynnol yn byw ar yr aelwyd	£0

(4) Yn ddarostyngedig i is-baragraffau (5) i (7), bydd yr asesiad o gymhwystra ariannol person cymwys i gael lwfans cynhaliath addysg a wneir o dan y paragraff hwn yn ddilys am y cyfan o flwyddyn academaidd 2020/2021.

(5) Mewn achosion pan fo incwm yr aelwyd wedi ei asesu o dan baragraff 3, a chanlyniad yr asesiad hwnnw yw nad oes gan geisydd hawlogaeth i gael taliad o lwfans cynhaliath addysg, caiff geisydd wneud cais i gael ei ailasesu os bodlonir un neu ragor o'r amodau a ganlyn—

- (a) bod person yr ystyriwyd ei incwm wrth asesu incwm yr aelwyd wedi marw;
- (b) er pan wnaed yr asesiad o incwm yr aelwyd, nad yw'r person cymwys yn byw mwyach gyda naill ai ei rieni, ei warcheidwaid neu bersonau eraill yr ystyriwyd eu hincwm wrth asesu incwm yr aelwyd, a'i fod yn gyfrifol yn ariannol amdano'i hunan;
- (c) er pan wnaed yr asesiad o incwm yr aelwyd, bod y person cymwys wedi dod yn berson esempt;
- (d) er pan wnaed yr asesiad, bod lleihad wedi digwydd yn incwm yr aelwyd, ac nad yw'r lleihad yn un dros dro; neu
- (e) er pan wnaed yr asesiad, bod un neu ragor o bersonau dibynnol wedi dechrau dibynnu ar incwm yr aelwyd.

(6) Yn dilyn cais a wneir o dan is-baragraff (5), caiff Gweinidogion Cymru benderfynu bod gan berson cymwys hawlogaeth i gael dyfarndal wythnosol yn unol ag is-baragraff (3).

(7) Os yw Gweinidogion Cymru yn gwneud penderfyniad o dan is-baragraff (6) rhaid iddynt hysbysu'r person cymwys am y penderfyniad.

(8) Caiff Gweinidogion Cymru wrth benderfynu o dan is-baragraff (6)—

- (a) ôl-ddyddio'r taliad i'r dyddiad y mae amod a bennir yn is-baragraff (5) wedi ei fodloni; a
- (b) gwneud taliadau o lwfans cynhaliaeth addysg o dan baragraff 8 i berson cymwys sy'n cymhwyso i gael cymorth o dan y Cynllun hwn.

Ymholiadau Asesu

7. Wrth asesu cymhwysra i gael lwfans cynhaliaeth addysg, gan gynnwys ailasesu o dan baragraff 6(5), caiff Gweinidogion Cymru, ar unrhyw adeg, gymryd unrhyw gamau a gwneud unrhyw ymholiadau y maent yn ystyried eu bod yn angenrheidiol er mwyn penderfynu a yw'r ceisydd yn cymhwyso i gael cymorth, a swm y cymorth sy'n daladwy.

Dyfarndal wythnosol

8.—(1) Dim ond mewn cysylltiad ag wythnos o'r cwrs addysg cymwys pan fo amserlen y person cymwys yn gwneud ei bresenoldeb mewn sesiynau dysgu yn ofynnol y mae dyfarndal wythnosol yn daladwy.

(2) Mae person cymwys yn cymhwyso i gael dyfarndal wythnosol a asesir yn unol â pharagraffau 6(2) a 6(3) os yw wedi llofnodi Cytundeb Dysgu ac—

- (a) yn ddarostyngedig i baragraff (b), mewn cysylltiad ag wythnos y mae'r dyfarndal wythnosol yn ymwneud â hi, ei fod wedi bod yn bresennol ym mhob sesiwn ddysgu mewn cysylltiad â chwrs addysg cymwys; neu
- (b) os na fu'n bresennol ym mhob sesiwn ddysgu o'r fath mewn cysylltiad ag wythnos y mae'r dyfarndal wythnosol yn ymwneud â hi, bod y sefydliad addysgol cydnabyddedig wedi awdurdodi pob absenoldeb; ac
- (c) bod y sefydliad addysgol cydnabyddedig yn penderfynu ei fod yn gwneud cynnydd boddhaol tuag at gyrraedd ei nodau dysgu fel y'u nodir yn y Cytundeb Dysgu.

Ceisiadau ac ôl-dalu

9.—(1) Er mwyn cael lwfans cynhaliaeth addysg, rhaid i berson cymwys, ym mhob blwyddyn academaidd o gwrs addysg cymwys, gyflwyno cais yn unol ag is-baragraffau (2), (3) a (4).

(2) Rhaid cyflwyno cais am lwfans cynhaliaeth addysg i Weinidogion Cymru erbyn 31 Awst 2021 fan bellaf, yn ddarostyngedig i is-baragraff (5).

(3) Ffurflen gais wedi ei llofnodi fel sy'n ofynnol ac a gyhoeddir gan Weinidogion Cymru o bryd i'w

gilydd yw cais gan berson cymwys (ond nid person cymwys sy'n dychwelyd).

(4) Copi o'r Cytundeb Dysgu wedi ei lofnodi yw cais gan berson cymwys sy'n dychwelyd.

(5) Pan fo cais yn cael ei wneud ar ôl dechrau'r flwyddyn academiaidd, caniateir ôl-ddyddio taliad o lwfans cynhaliaeth addysg—

- (a) os daw i law Gweinidogion Cymru heb fod yn hwyrach na thair wythnos ar ddeg ar ôl i'r person cymwys ddechrau ar ei gwrs, i'r dyddiad y dechreuodd y person cymwys ar ei gwrs; neu
- (b) os daw i law Gweinidogion Cymru ar ôl diwedd y tair wythnos gyntaf ar ddeg ar ôl i'r person cymwys ddechrau ar ei gwrs, i'r dyddiad y daeth y cais i law Gweinidogion Cymru.

(6) Mae unrhyw ôl-daliad a wneir o dan y paragraff hwn yn ddarostyngedig i'r rheolau ynghylch dyfardaliadau wythnosol o lwfans cynhaliaeth addysg ym mharagraff 8.

Rhwymedigaethau sefydliad addysgol cydnabyddedig

10. Rhaid i gorff llywodraethu sefydliad addysgol cydnabyddedig sy'n darparu cyrsiau addysg cymwys i geiswyr o dan y Cynllun hwn—

- (a) cymryd camau i hybu ymwybyddiaeth bod lwfans cynhaliaeth addysg ar gael i'w ddisgyblion neu ei fyfyrwyr a'i ddarpar ddisgyblion neu fyfyrwyr;
- (b) sicrhau bod y staff yn cael eu hyfforddi'n briodol ar gyfer gweinyddu lwfans cynhaliaeth addysg;
- (c) hysbysu Gweinidogion Cymru am bob person cymwys sydd wedi ei gofrestru â'r sefydliad addysgol cydnabyddedig, a chadarnhau ei fod ef a'r person cymwys wedi llofnodi'r Cytundeb Dysgu;
- (d) sicrhau bod personau cymwys yn ymwybodol o'r modd y gweinyddir lwfans cynhaliaeth addysg yn y sefydliad addysgol cydnabyddedig;
- (e) sicrhau y cynhelir cofnodion presenoldeb mewn cysylltiad â'r holl geiswyr sydd â hawlogaeth i gael lwfans cynhaliaeth addysg o dan y Cynllun hwn ac sydd wedi ymrestru yn y sefydliad addysgol cydnabyddedig;
- (f) sicrhau bod copïau gwreiddiol wedi eu llofnodi o Gytundebau Dysgu yn cael eu cadw mewn cysylltiad â'r holl geiswyr sydd â hawlogaeth i gael lwfans cynhaliaeth addysg o dan y Cynllun hwn ac sydd wedi ymrestru yn y sefydliad addysgol cydnabyddedig;

- (g) cyflwyno adroddiadau wythnosol i Weinidogion Cymru sy'n rhoi manylion am y personau cymwys a ddylai neu na ddylent gael lwfans cynhaliaeth addysg mewn cysylltiad â'r wythnos flaenorol, yn unol â pharagraff 8(2); a
- (h) sefydlu a chyhoeddi proses apelio mewn perthynas â chwynion a wneir gan geiswyr sy'n deillio o'r rhwymedigaethau a osodir ar sefydliad addysgol cydnabyddedig o dan is-baragraffau (c), (e) ac (f).

Gwahardd cyllido deul

11. Nid yw person cymwys i gael lwfans cynhaliaeth addysg mewn perthynas â chwrs neu leoliad gwaith y mae'n cael tâl neu lwfans hyfforddi ar ei gyfer, neu'n cael unrhyw gymorth ariannol arall o gronfeydd cyhoeddus a bennir gan Weinidogion Cymru.

Gordalu

12. Rhaid i berson cymwys, os yw Gweinidogion Cymru yn ei gwneud yn ofynnol iddo wneud hynny, ad-dalu unrhyw swm a delir iddo o dan y Cynllun hwn—

- (a) sydd, am ba reswm bynnag, yn fwy na swm y lwfans cynhaliaeth addysg y mae gan y person cymwys hawlogaeth i'w gael o dan y Cynllun hwn; neu
- (b) nad oedd gan y person cymwys hawlogaeth i'w gael o dan y Cynllun hwn am ba reswm bynnag.

Enw

Y Gweinidog Addysg, un o Weinidogion Cymru
Dyddiad

YR ATODLEN

Personau Cymwys

RHAN 1

Dehongli

1.—(1) At ddibenion yr Atodlen hon—

ystyr “AEE” (“*EEA*”) yw’r Ardal Economaidd Ewropeaidd, sef yr ardal a ffurfir gan yr Undeb Ewropeaidd, Gweriniaeth Gwlad yr Iâ, Teyrnas Norwy a Thywysogaeth Liechtenstein;

ystyr “aelod o deulu” (“*family member*”) oni nodir fel arall yw—

- (a) mewn perthynas â gweithiwr trawsffiniol AEE, gweithiwr mudol AEE, person hunangyflogedig trawsffiniol AEE neu berson hunangyflogedig AEE—
 - (i) priod y person hwnnw neu ei bartner sifil;
 - (ii) disgynyddion uniongyrchol y person hwnnw neu ddisgynyddion uniongyrchol priod neu bartner sifil y person hwnnw sydd—
 - (aa) o dan 21 oed; neu
 - (bb) yn ddibynyddion y person hwnnw neu’n ddibynyddion priod neu bartner sifil y person hwnnw; neu
 - (iii) perthnasau uniongyrchol dibynnol yn llinach esgynnol y person hwnnw neu yn llinach esgynnol priod neu bartner sifil y person hwnnw;
- (b) mewn perthynas â pherson cyflogedig Swisaidd, person cyflogedig trawsffiniol Swisaidd, person hunangyflogedig trawsffiniol Swisaidd neu berson hunangyflogedig Swisaidd—
 - (i) priod y person hwnnw neu ei bartner sifil; neu
 - (ii) plentyn y person hwnnw neu blentyn priod neu bartner sifil y person hwnnw;
- (c) mewn perthynas â gwladolyn UE nad yw’n hunangynhaliol—
 - (i) priod y person hwnnw neu ei bartner sifil; neu
 - (ii) disgynyddion uniongyrchol y person hwnnw neu ddisgynyddion uniongyrchol priod neu bartner sifil y person hwnnw sydd—
 - (aa) o dan 21 oed; neu

- (bb) yn ddibynyddion y person hwnnw neu'n ddibynyddion priod neu bartner sifil y person hwnnw;
- (d) mewn perthynas â gwladolyn UE sy'n hunangynhaliol—
 - (i) priod y person hwnnw neu ei bartner sifil;
 - (ii) disgynyddion uniongyrchol y person hwnnw neu ddisgynyddion uniongyrchol priod neu bartner sifil y person hwnnw sydd—
 - (aa) o dan 21 oed; neu
 - (bb) yn ddibynyddion y person hwnnw neu'n ddibynyddion priod neu bartner sifil y person hwnnw; neu
 - (iii) perthnasau uniongyrchol dibynnol yn llinach esgynnol y person hwnnw neu yn llinach esgynnol priod neu bartner sifil y person hwnnw;
- (e) mewn perthynas â gwladolyn o'r Deyrnas Unedig, at ddibenion paragraff 9—
 - (i) priod y person hwnnw neu ei bartner sifil; neu
 - (ii) disgynyddion uniongyrchol y person hwnnw neu ddisgynyddion uniongyrchol priod neu bartner sifil y person hwnnw sydd—
 - (aa) o dan 21 oed; neu
 - (bb) yn ddibynyddion y person hwnnw neu'n ddibynyddion priod neu bartner sifil y person hwnnw;

ystyr “Cyfarwyddeb 2004/38” (“*Directive 2004/38*”) yw Cyfarwyddeb 2004/38/EC Senedd Ewrop a'r Cyngor ar 29 Ebrill 2004(1) ar hawliau dinasyddion yr Undeb ac aelodau o'u teuluoedd i symud a phreswyllo'n rhydd yn nhiriogaeth yr Aelod-wladwriaethau;

ystyr “Cytundeb y Swistir” (“*Swiss Agreement*”) yw'r Cytundeb rhwng yr Undeb Ewropeaidd a'i Aelod-wladwriaethau, o'r naill ran, a Chydffederasiwn y Swistir, o'r rhan arall, ar Symudiad Rhydd Personau a lofnodwyd yn Lwcsembwrg ar 21 Mehefin 1999(2) ac a ddaeth i rym ar 1 Mehefin 2002;

ystyr “diogelwch dros dro” (“*temporary protection*”) yw caniatâd cyfyngedig i ddod i mewn neu i aros, a roddir yn unol â Rhan 11A o'r Rheolau Mewnfudo(3);

ystyr “ffoadur” (“*refugee*”) yw person a gydnabyddir gan Lywodraeth Ei Mawrhydi yn ffoadur o fewn ystyr Confensiwn y Cenhedloedd Unedig sy'n ymwneud â Statws Ffoaduriaid a

(1) OJ L158, 30.04.2004, tt. 77-123.

(2) Gorch. 4904 ac OJ Rhif L114, 30.04.02, t. 6.

(3) TC 395.

wnaed yng Ngenefa ar 28 Gorffennaf 1951 fel y'i hestynnwyd gan y Protocol iddo a ddaeth i rym ar 4 Hydref 1967;

ystyr “gweithiwr” yw “worker” o fewn ystyr Erthygl 7 o Gyfarwyddeb 2004/38 neu Gytundeb yr AEE(1), yn ôl y digwydd;

ystyr “gweithiwr mudol AEE” (“*EEA migrant worker*”) yw gwladolyn AEE sy'n weithiwr, ac eithrio gweithiwr trawsffiniol AEE, yn y Deyrnas Unedig;

ystyr “gweithiwr trawsffiniol AEE” (“*EEA frontier worker*”) yw gwladolyn AEE sydd—

- (a) yn weithiwr yn y Deyrnas Unedig; a
- (b) yn preswyllo yn y Swistir neu yn nhiriogaeth Gwladwriaeth AEE ac eithrio'r Deyrnas Unedig ac sy'n dychwelyd i'w breswylfa yn y Swistir neu yn y Wladwriaeth AEE honno, yn ôl y digwydd, yn ddyddiol neu o leiaf unwaith yr wythnos;

ystyr “gweithiwr Twrcaidd” (“*Turkish worker*”) yw gwladolyn Twrcaidd—

- (a) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig; a
- (b) sy'n cael, neu sydd wedi cael, ei gyflogi'n gyfreithlon yn y Deyrnas Unedig;

ystyr “gwladolyn AEE” (“*EEA national*”) yw gwladolyn o Wladwriaeth AEE;

ystyr “gwladolyn o'r Deyrnas Unedig” (“*United Kingdom national*”) yw person sydd i'w drin fel gwladolyn o'r Deyrnas Unedig at ddibenion Cytuniadau'r Undeb;

ystyr “gwladolyn UE” (“*EU national*”) yw gwladolyn o Aelod-wladwriaeth o'r Undeb Ewropeaidd;

ystyr “Gwladwriaeth AEE” (“*EEA State*”) yw Aelod-wladwriaeth o'r Ardal Economaidd Ewropeaidd;

ystyr “hawl i breswyllo'n barhaol” (“*right of permanent residence*”) yw hawl sy'n codi o dan Gyfarwyddeb 2004/38 i breswyllo yn y Deyrnas Unedig yn barhaol heb gyfyngiad;

ystyr “person cyflogedig” (“*employed person*”) yw person cyflogedig o fewn ystyr Atodiad 1 i Gytundeb y Swistir;

ystyr “person cyflogedig Swisaidd” (“*Swiss employed person*”) yw gwladolyn Swisaidd sy'n berson cyflogedig, ac eithrio person cyflogedig trawsffiniol Swisaidd, yn y Deyrnas Unedig;

(1) Ystyr Cytundeb yr AEE yw'r Cytundeb ar yr Ardal Economaidd Ewropeaidd a lofnodwyd yn Oporto ar 2 Mai 1992 - Gorch. 2073, fel y'i haddaswyd gan y Protocol a lofnodwyd ym Mrwsel ar 17 Mawrth 1993, Gorch. 2183.

ystyr “person cyflogedig trawsffiniol Swisaidd” (“*Swiss frontier employed person*”) yw gwladolyn Swisaidd sydd—

- (a) yn berson cyflogedig yn y Deyrnas Unedig;
a
- (b) yn preswyllo yn y Swistir neu yn nhiriogaeth Gwladwriaeth AEE ac eithrio'r Deyrnas Unedig ac sy'n dychwelyd i'w breswylfa yn y Swistir neu yn y Wladwriaeth AEE honno, yn ôl y digwydd, yn ddyddiol neu o leiaf unwaith yr wythnos;

ystyr “person hunangyflogedig” (“*self-employed person*”) yw—

- (a) mewn perthynas â gwladolyn AEE, person sy'n hunangyflogedig o fewn ystyr Erthygl 7 o Gyfarwydddeb 2004/38 neu Gytundeb yr AEE, yn ôl y digwydd; neu
- (b) mewn perthynas â gwladolyn Swisaidd, person sy'n berson hunangyflogedig o fewn ystyr Atodiad 1 i Gytundeb y Swistir;

ystyr “person hunangyflogedig AEE” (“*EEA self-employed person*”) yw gwladolyn AEE sy'n berson hunangyflogedig, ac eithrio person hunangyflogedig trawsffiniol AEE, yn y Deyrnas Unedig;

ystyr “person hunangyflogedig Swisaidd” (“*Swiss self-employed person*”) yw gwladolyn Swisaidd sy'n berson hunangyflogedig, ac eithrio person hunangyflogedig trawsffiniol Swisaidd, yn y Deyrnas Unedig;

ystyr “person hunangyflogedig trawsffiniol AEE” (“*EEA frontier self-employed person*”) yw gwladolyn AEE sydd—

- (a) yn berson hunangyflogedig yn y Deyrnas Unedig; a
- (b) yn preswyllo yn y Swistir neu yn nhiriogaeth Gwladwriaeth AEE ac eithrio'r Deyrnas Unedig ac sy'n dychwelyd i'w breswylfa yn y Swistir neu yn y Wladwriaeth AEE honno, yn ôl y digwydd, yn ddyddiol neu o leiaf unwaith yr wythnos;

ystyr “person hunangyflogedig trawsffiniol Swisaidd” (“*Swiss frontier self-employed person*”) yw gwladolyn Swisaidd sydd—

- (a) yn berson hunangyflogedig yn y Deyrnas Unedig; a
- (b) yn preswyllo yn y Swistir neu yn nhiriogaeth Gwladwriaeth AEE ac eithrio'r Deyrnas Unedig, ac sy'n dychwelyd i'w breswylfa yn y Swistir neu yn y Wladwriaeth AEE honno, yn ôl y digwydd, yn ddyddiol neu o leiaf unwaith yr wythnos;

ystyr “person sydd â chaniatâd i aros o dan adran 67” (“*person with section 67 leave to remain*”) yw person—

- (a) y mae ganddo ganiatâd i aros yn y Deyrnas Unedig o dan adran 67 o Ddeddf Mewnfudo 2016(1) ac yn unol â'r rheolau mewnfudo; a
- (b) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd drwy gydol y cyfnod ers i'r caniatâd hwnnw gael ei roi i'r person;

ystyr “person sydd â chaniatâd i ddod i mewn neu i aros” (“*person with leave to enter or remain*”) yw person—

- (a) sydd—
 - (i) wedi gwneud cais am statws ffoadur ond sydd, o ganlyniad i'r cais hwnnw, wedi ei hysbysu'n ysgrifenedig gan berson sy'n gweithredu o dan awdurdod Ysgrifennydd Gwladol yr Adran Gartref, er yr ystyrir nad yw'r person hwnnw yn cymhwyso i'w gydnabod yn ffoadur, y credir ei bod yn iawn caniatáu iddo ddod i mewn i'r Deyrnas Unedig neu aros ynddi ar sail diogelwch dyngarol neu ganiatâd yn ôl disgrisiwn(2), ac sydd wedi cael caniatâd i ddod i mewn neu i aros yn unol â hynny;
 - (ii) heb wneud cais am statws ffoadur ond sydd wedi ei hysbysu'n ysgrifenedig gan berson sy'n gweithredu o dan awdurdod Ysgrifennydd Gwladol yr Adran Gartref y credir ei bod yn iawn caniatáu i'r person hwnnw ddod i mewn i'r Deyrnas Unedig neu aros ynddi ar sail caniatâd yn ôl disgrisiwn, ac sydd wedi cael caniatâd i ddod i mewn neu i aros yn unol â hynny;
 - (iii) wedi cael caniatâd i aros ar sail bywyd preifat neu deuluol o dan y rheolau mewnfudo; neu
 - (iv) wedi ei hysbysu'n ysgrifenedig gan berson sy'n gweithredu o dan awdurdod Ysgrifennydd Gwladol yr Adran Gartref, er yr ystyrir nad yw'r person hwnnw yn cymhwyso i gael caniatâd i aros ar sail bywyd preifat neu deuluol o dan y rheolau mewnfudo, fod y person hwnnw wedi cael caniatâd i aros y tu allan i'r rheolau(3) ar sail Erthygl 8 o'r Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol;

(1) 2016 p. 19.

(2) Caiff yr Ysgrifennydd Gwladol roi caniatâd yn ôl disgrisiwn o dan adran 3(1)(b) o Ddeddf Mewnfudo 1971.

(3) Mae paragraff 276BE(2) o'r rheolau mewnfudo yn cyfeirio at hyn.

- (b) nad yw cyfnod ei ganiatâd i ddod i mewn neu i aros wedi dod i ben, neu y mae'r cyfnod hwnnw wedi ei adnewyddu ac nad yw'r cyfnod y cafodd ei adnewyddu ar ei gyfer wedi dod i ben, neu y mae apêl yn yr arfaeth (o fewn ystyr adran 104 o Ddeddf Cenedligrwydd, Mewnfudo a Lloches 2002(1)) mewn cysylltiad â'i ganiatâd i ddod i mewn neu i aros; ac
- (c) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd drwy gydol y cyfnod ers iddo gael caniatâd i ddod i mewn neu i aros;

ystyr "person y rhoddwyd caniatâd iddo aros fel person diwladwriaeth" ("*person granted stateless leave*") yw person—

- (a) y mae ganddo ganiatâd cyfredol i aros fel person diwladwriaeth o dan y rheolau mewnfudo (o fewn yr ystyr a roddir i "immigration rules" yn adran 33(1) o Ddeddf Mewnfudo 1971); a
- (b) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd drwy gydol y cyfnod ers i'r caniatâd hwnnw gael ei roi i'r person;

ystyr "rheolau mewnfudo" ("*immigration rules*") yw'r rheolau a osodir gerbron Senedd y Deyrnas Unedig gan yr Ysgrifennydd Gwladol o dan adran 3(2) o Ddeddf Mewnfudo 1971(2);

mae i "wedi setlo" yr ystyr a roddir i "settled" gan adran 33(2A) o Ddeddf Mewnfudo 1971(3);

ystyr "Ynysoedd" ("*Islands*") yw Ynysoedd y Sianel ac Ynys Manaw.

(2) At ddibenion yr Atodlen hon, mae "rhiant" yn cynnwys gwarcheidwad, unrhyw berson arall a chanddo gyfrifoldeb rhiant dros blentyn ac unrhyw berson a chanddo ofal am blentyn ac mae "plentyn" i'w ddehongli yn unol â hynny.

(3) At ddibenion yr Atodlen hon, mae person i'w drin fel pe bai'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd neu yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r AEE a'r Swistir pe bai'r person wedi bod yn preswyllo felly oni bai am y ffaith bod—

- (a) y person;
- (b) priod y person neu ei bartner sifil;
- (c) rhiant y person; neu

(1) 2002 p. 41. Diwygiwyd adran 104 gan Ddeddf Lloches a Mewnfudo (Trin Hawlwyr etc) 2004 (p. 19), Atodlenni 2 a 4; gan Ddeddf Mewnfudo, Lloches a Chenedligrwydd 2006 (p. 13), gan Orchymyn Trosglwyddo Swyddogaethau'r Tribiwnlys Lloches a Mewnfudo 2010 (O.S. 2010/21), Atodlen 1, a chan Ddeddf Mewnfudo 2014 (p. 22).

(2) 1971 p. 77.

(3) 1971 p. 77; mewnosodwyd adran 33(2A) gan baragraff 7 o Atodlen 4 i Ddeddf Cenedligrwydd Prydeinig 1981 (p. 61).

- (d) yn achos perthynas uniongyrchol dibynnol yn y llinach esgynnol, plentyn y person neu briod neu bartner sifil y plentyn,

yn gyflogedig dros dro neu wedi bod yn gyflogedig dros dro y tu allan i'r Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd neu, yn ôl y digwydd, y tu allan i'r diriogaeth sy'n ffurfio'r AEE a'r Swistir.

(4) At ddibenion is-baragraff (3), mae cyflogaeth dros dro y tu allan i'r Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd neu'r diriogaeth sy'n ffurfio'r AEE a'r Swistir yn cynnwys—

- (a) yn achos aelodau o luoedd rheolaidd llynges, byddin neu lu awyr y Goron, unrhyw gyfnod pan fyddant yn gwasanaethu y tu allan i'r Deyrnas Unedig fel aelodau o luoedd o'r fath; a
- (b) yn achos aelodau o luoedd arfog rheolaidd Gwladwriaeth AEE neu'r Swistir, unrhyw gyfnod pan fyddant yn gwasanaethu y tu allan i'r diriogaeth sy'n ffurfio'r AEE a'r Swistir fel aelodau o luoedd o'r fath.

(5) At ddibenion yr Atodlen hon mae ardal—

- (a) nad oedd gynt yn rhan o'r Undeb Ewropeaidd neu'r AEE; ond
- (b) sydd ar unrhyw adeg cyn neu ar ôl 1 Medi 2008 wedi dod yn rhan o'r naill neu'r llall, neu o'r ddwy, o'r ardaloedd hyn,

i'w hystyried fel pe bai bob amser wedi bod yn rhan o'r AEE.

RHAN 2

Categoriâu

Personau sydd wedi setlo yn y Deyrnas Unedig

2.—(1) Person sydd ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academaidd gyntaf y cwrs—

- (a) wedi setlo yn y Deyrnas Unedig ac eithrio am y rheswm ei fod wedi ennill yr hawl i breswyllo'n barhaol;
- (b) yn preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig;
- (c) wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd drwy gydol y cyfnod o dair blynedd cyn diwrnod cyntaf blwyddyn academaidd gyntaf y cwrs; a
- (d) yn ddarostyngedig i is-baragraff (2), na fu'n preswyllo yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd yn ystod unrhyw ran o'r cyfnod y cyfeirir ato ym mharagraff (c) yn gyfan gwbl neu'n bennaf at ddiben cael addysg lawnamser.

(2) Nid yw paragraff (d) o is-baragraff (1) yn gymwys i berson sy'n cael ei drin fel pe bai'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd yn unol â pharagraff 1(4).

3. Person—

- (a) sydd wedi setlo yn y Deyrnas Unedig yn rhinwedd ennill yr hawl i breswyllo'n barhaol;
- (b) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academaidd gyntaf y cwrs;
- (c) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd drwy gydol y cyfnod o dair blynedd cyn diwrnod cyntaf blwyddyn academaidd gyntaf y cwrs; a
- (d) mewn achos pan oedd y preswyllo fel arfer, y cyfeirir ato yn is-baragraff (c), yn gyfan gwbl neu'n bennaf at ddiben cael addysg lawnamser, a oedd yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r AEE a'r Swistir yn union cyn y cyfnod o breswyllo fel arfer y cyfeirir ato yn is-baragraff (c).

Ffoduriaid

4.—(1) Person—

- (a) sy'n ffoadur; a
- (b) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd ac nad yw wedi peidio â phreswyllo felly ers i'r person hwnnw gael ei gydnabod yn ffoadur.

(2) Person—

- (a) sy'n briod neu'n bartner sifil i ffoadur;
- (b) a oedd yn briod neu'n bartner sifil i'r ffoadur ar y dyddiad y gwnaeth y ffoadur ei gais am loches; ac
- (c) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd ac nad yw wedi peidio â bod yn preswyllo felly ers i ganiatâd gael ei roi iddo i aros yn y Deyrnas Unedig.

(3) Person—

- (a) sy'n blentyn i ffoadur neu'n blentyn i briod neu i bartner sifil ffoadur;
- (b) ar y dyddiad y gwnaeth y ffoadur ei gais am loches, a oedd yn blentyn i'r ffoadur neu'n blentyn i berson a oedd yn briod neu'n bartner sifil i'r ffoadur ar y dyddiad hwnnw;
- (c) a oedd o dan 18 oed ar y dyddiad y gwnaeth y ffoadur ei gais am loches; a
- (d) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd ac nad yw wedi

peidio â phreswyllo felly ers i ganiatâd gael ei roi iddo i aros yn y Deyrnas Unedig.

Personau sydd â chaniatâd i ddod i mewn neu i aros ac aelodau o'u teuluoedd

5.—(1) Person—

- (a) sydd â chaniatâd i ddod i mewn neu i aros;
a
- (b) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd ac nad yw wedi peidio â phreswyllo felly er pan roddwyd caniatâd iddo i ddod i mewn neu i aros.

(2) Person—

- (a) sy'n briod neu'n bartner sifil i berson sydd â chaniatâd i ddod i mewn neu i aros;
- (b) a oedd yn briod neu'n bartner sifil i'r person sydd â chaniatâd i ddod i mewn neu i aros ar ddyddiad y cais i gael caniatâd i ddod i mewn neu i aros; ac
- (c) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd ac nad yw wedi peidio â phreswyllo felly er pan roddwyd caniatâd iddo i ddod i mewn neu i aros yn y Deyrnas Unedig.

(3) Person—

- (a) sy'n blentyn i berson sydd â chaniatâd i ddod i mewn neu i aros neu sy'n blentyn i briod neu i bartner sifil person sydd â chaniatâd i ddod i mewn neu i aros;
- (b) a oedd, ar ddyddiad y cais i gael caniatâd i ddod i mewn neu i aros, o dan 18 oed ac yn blentyn i'r person sydd â chaniatâd i ddod i mewn neu i aros neu'n blentyn i berson a oedd yn briod neu'n bartner sifil i'r person sydd â chaniatâd i ddod i mewn neu i aros ar y dyddiad hwnnw; ac
- (c) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd ac nad yw wedi peidio â phreswyllo felly ers i ganiatâd gael ei roi i'r person hwnnw i ddod i mewn neu i aros yn y Deyrnas Unedig.

(4) Yn y paragraff hwn, ystyr "dyddiad y cais i gael caniatâd i ddod i mewn neu i aros" yw'r dyddiad y gwnaeth y person sydd â chaniatâd i ddod i mewn neu i aros y cais a arweiniodd at y person hwnnw yn cael caniatâd i ddod i mewn i'r Deyrnas Unedig neu aros ynddi.

Personau y rhoddwyd caniatâd iddynt aros fel personau diwladwriaeth ac aelodau o'u teuluoedd

6.—(1) Person y rhoddwyd caniatâd iddo aros fel person diwladwriaeth sy'n preswyllo fel arfer yng Nghymru ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs ac nad yw wedi peidio â phreswyllo felly

er pan roddwyd caniatâd iddo i aros fel person diwladwriaeth.

(2) Person—

- (a)—(i) sy'n briod neu'n bartner sifil i berson y rhoddwyd caniatâd iddo aros fel person diwladwriaeth; a
- (ii) a oedd, ar ddyddiad y cais i gael caniatâd i aros, yn briod neu'n bartner sifil i berson y rhoddwyd caniatâd iddo aros fel person diwladwriaeth; a
- (b) sy'n preswyllo fel arfer yng Nghymru ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs ac nad yw wedi peidio â phreswyllo felly ers i ganiatâd gael ei roi i'r person hwnnw i aros fel person diwladwriaeth.

(3) Person—

- (a)—(i) sy'n blentyn i berson y rhoddwyd caniatâd iddo aros fel person diwladwriaeth neu'n blentyn i briod neu i bartner sifil person y rhoddwyd caniatâd iddo aros fel person diwladwriaeth; a
- (ii) a oedd, ar ddyddiad y cais i gael caniatâd i aros, yn blentyn i berson y rhoddwyd caniatâd iddo aros fel person diwladwriaeth neu'n blentyn i berson a oedd, ar ddyddiad y cais i gael caniatâd i aros, yn briod neu'n bartner sifil i berson y rhoddwyd caniatâd iddo aros fel person diwladwriaeth;
- (b) a oedd o dan 18 oed ar ddyddiad y cais i gael caniatâd i aros; ac
- (c) sy'n preswyllo fel arfer yng Nghymru ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs ac nad yw wedi peidio â phreswyllo felly ers i ganiatâd gael ei roi i'r person hwnnw i aros fel person diwladwriaeth.

(4) Yn y paragraff hwn, ystyr “dyddiad y cais i gael caniatâd i aros” yw'r dyddiad y gwnaeth person y rhoddwyd caniatâd iddo aros fel person diwladwriaeth gais i aros yn y Deyrnas Unedig fel person diwladwriaeth o dan y rheolau mewnfudo (o fewn yr ystyr a roddir i “immigration rules” yn adran 33(1) o Ddeddf Mewnfudo 1971).

Gweithwyr, personau cyflogedig, personau hunangyflogedig ac aelodau o'u teuluoedd

7.—(1) Person—

- (a) sydd—
 - (i) yn weithiwr mudol AEE neu'n berson hunangyflogedig AEE;
 - (ii) yn berson cyflogedig Swisaidd neu'n berson hunangyflogedig Swisaidd;

- (iii) yn aelod o deulu person a grybwyllir yn is-baragraff (i) neu (ii);
- (iv) yn weithiwr trawsffiniol AEE neu'n berson hunangyflogedig trawsffiniol AEE;
- (v) yn berson cyflogedig trawsffiniol Swisaidd neu'n berson hunangyflogedig trawsffiniol Swisaidd; neu
- (vi) yn aelod o deulu person a grybwyllir yn is-baragraff (iv) neu (v);
- (b) yn ddarostyngedig i is-baragraff (2), sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academaidd gyntaf y cwrs; ac
- (c) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r AEE a'r Swistir drwy gydol y cyfnod o dair blynedd cyn diwrnod cyntaf blwyddyn academaidd gyntaf y cwrs.

(2) Nid yw paragraff (b) o is-baragraff (1) yn gymwys pan fo'r person sy'n gwneud cais am gymorth yn dod o fewn paragraff (a)(iv), (v) neu (vi) o is-baragraff (1).

8. Person—

- (a) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academaidd gyntaf y cwrs;
- (b) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r AEE a'r Swistir drwy gydol y cyfnod o dair blynedd cyn diwrnod cyntaf blwyddyn academaidd gyntaf y cwrs; ac
- (c) sydd â hawlogaeth i gael cymorth yn rhinwedd Erthygl 10 o Reoliad (EU) Rhif 492/2011 y Cyngor ar symudiad rhydd ar gyfer gweithwyr⁽¹⁾.

Personau sydd wedi setlo yn y Deyrnas Unedig ac sydd wedi arfer hawl i breswyllo yn rhywle arall

9.—(1) Person—

- (a) sydd wedi setlo yn y Deyrnas Unedig;
- (b) a oedd yn preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig ac wedi setlo yn y Deyrnas Unedig yn union cyn ymadael â'r Deyrnas Unedig ac sydd wedi arfer hawl i breswyllo;
- (c) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig ar y diwrnod pan fydd tymor cyntaf y flwyddyn academaidd gyntaf yn dechrau mewn gwirionedd;
- (d) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r AEE a'r Swistir drwy gydol y cyfnod o dair blynedd cyn

(1) OJ Rhif L141, 27.05.2011, t. 1.

diwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs; ac

- (e) mewn achos pan oedd y preswyllo fel arfer, y cyfeirir ato ym mharagraff (d), yn gyfan gwbl neu'n bennaf at ddibenion cael addysg lawnamser, a oedd yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r AEE a'r Swistir yn union cyn y cyfnod o breswyllo fel arfer y cyfeirir ato ym mharagraff (d).

(2) At ddibenion y paragraff hwn, mae person wedi arfer hawl i breswyllo os yw'n dod o fewn is-baragraff (a) neu (b).

(a) Person sydd—

- (i) yn wladolyn o'r Deyrnas Unedig, neu'n berson sydd â hawl i breswyllo'n barhaol yn y Deyrnas Unedig; neu
- (ii) yn aelod o deulu person o'r fath at ddibenion Erthygl 7 o Gyfarwyddeb 2004/38 (neu ddibenion cyfatebol o dan Gytundeb yr AEE neu Gytundeb y Swistir);

sydd wedi arfer hawl o dan Erthygl 7 o Gyfarwyddeb 2004/38 (neu unrhyw hawl gyfatebol o dan Gytundeb yr AEE neu Gytundeb y Swistir) mewn gwladwriaeth ac eithrio'r Deyrnas Unedig;

(b) Person—

- (i) sydd wedi setlo yn y Deyrnas Unedig ac sydd â hawl i breswyllo'n barhaol; neu
- (ii) sy'n aelod o deulu person o'r fath at ddibenion Erthygl 7 o Gyfarwyddeb 2004/38 (neu ddibenion cyfatebol o dan Gytundeb yr AEE neu Gytundeb y Swistir);

sy'n mynd i'r wladwriaeth o fewn y diriogaeth sy'n ffurfio'r AEE a'r Swistir y mae'n wladolyn ohoni neu y mae'r person y mae'n aelod o deulu mewn perthynas ag ef yn wladolyn ohoni.

Gwladolion UE

10.—(1) Person—

(a) sydd naill ai—

- (i) yn wladolyn UE ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs; neu
 - (ii) yn aelod o deulu person o'r fath;
- (b) sy'n mynychu cwrs addysg cymwys;
- (c) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r AEE a'r Swistir drwy gydol y cyfnod o dair blynedd cyn diwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs; a
- (d) yn ddarostyngedig i is-baragraff (2), na fu'n preswyllo fel arfer yn y diriogaeth

sy'n ffurfio'r AEE a'r Swistir yn ystod unrhyw ran o'r cyfnod y cyfeirir ato ym mharagraff (c) yn gyfan gwbl neu'n bennaf at ddiben cael addysg lawnamser.

(2) Nid yw paragraff (d) o is-baragraff (1) yn gymwys i berson sy'n cael ei drin fel pe bai'n preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r AEE a'r Swistir yn unol â pharagraff 1(4).

(3) Pan fo gwladwriaeth yn ymaelodi â'r Undeb Ewropeaidd ar ôl diwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs a bod person yn wladolyn o'r wladwriaeth honno neu'n aelod o deulu gwladolyn o'r wladwriaeth honno, trinnir y gofyniad ym mharagraff (a) o is-baragraff (1) i fod yn wladolyn UE ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs fel gofyniad sydd wedi ei fodloni.

11.—(1) Person—

- (a) sy'n wladolyn UE ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs;
- (b) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs;
- (c) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd drwy gydol y cyfnod o dair blynedd yn union cyn diwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs; a
- (d) mewn achos pan oedd y preswyllo fel arfer, y cyfeirir ato ym mharagraff (c), yn gyfan gwbl neu'n bennaf at ddiben cael addysg lawnamser, a oedd yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r AEE a'r Swistir yn union cyn y cyfnod o breswyllo fel arfer y cyfeirir ato ym mharagraff (c).

(2) Pan fo gwladwriaeth yn ymaelodi â'r Undeb Ewropeaidd ar ôl diwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs a bod person yn wladolyn o'r wladwriaeth honno, trinnir y gofyniad ym mharagraff (a) o is-baragraff (1) i fod yn wladolyn UE ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs fel gofyniad sydd wedi ei fodloni.

Plant gwladolion Swisaidd

12. Person—

- (a) sy'n blentyn i wladolyn Swisaidd y mae ganddo hawlogaeth i gael cymorth yn y Deyrnas Unedig yn rhinwedd Erthygl 3(6) o Atodiad 1 i Gytundeb y Swistir;
- (b) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs;
- (c) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r AEE a'r Swistir drwy gydol y cyfnod o dair blynedd cyn

diwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs; a

- (d) mewn achos pan oedd y preswyllo fel arfer, y cyfeirir ato yn is-baragraff (c), yn gyfan gwbl neu'n bennaf at ddiben cael addysg lawnamser, a oedd yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r AEE a'r Swistir yn union cyn y cyfnod o breswyllo fel arfer y cyfeirir ato yn is-baragraff (c).

Plant gweithwyr Twrcaidd

13. Person—

- (a) sy'n blentyn i weithiwr Twrcaidd;
- (b) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs; ac
- (c) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r AEE, y Swistir a Thwrci drwy gydol y cyfnod o dair blynedd cyn diwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs.

Diogelwch dros dro

14. Person a oedd, ar y dyddiad y daeth ei gais am lwfans cynhaliath addysg i law Gweinidogion Cymru, wedi cael diogelwch dros dro, ac sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig drwy gydol yr amser er pan roddwyd y diogelwch dros dro i'r person hwnnw am y tro cyntaf.

Personau sydd â chaniatâd i aros o dan adran 67

15.—(1) Person—

- (a) sydd â chaniatâd i aros o dan adran 67;
- (b) sy'n preswyllo fel arfer yng Nghymru ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs; ac
- (c) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd er pan roddwyd caniatâd iddo i aros o dan adran 67.

(2) Person—

- (a) sy'n blentyn i berson sydd â chaniatâd i aros o dan adran 67;
- (b) a oedd, ar ddyddiad y cais i gael caniatâd i aros, yn blentyn dibynnol o dan 18 oed i'r person sydd â chaniatâd i aros o dan adran 67;
- (c) sy'n preswyllo fel arfer yng Nghymru ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs; a
- (d) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd er pan

roddwyd caniatâd i riant y person i aros o dan adran 67.

(3) Yn y paragraff hwn, ystyr “dyddiad y cais i gael caniatâd i aros” yw’r dyddiad y gwnaeth y person sydd â chaniatâd i aros o dan adran 67 y cais a arweiniodd at y person hwnnw yn cael caniatâd i aros yn y Deyrnas Unedig.